

Polovinu zemědělské půdy v ČR ohrožuje sucho.

Situaci je třeba řešit ve spolupráci státu, samospráv a soukromého sektoru

Víc než miliarda lidí na světě nemá dostatek vody. I když se to České republiky v současné době globálně netýká, je třeba se průběžně a intenzivně zabývat tím, jak si tento komfort zachovat. Aktuálně je totiž podle Státního pozemkového úřadu suchem ohroženo 50 % tuzemské zemědělské půdy. Informace, které mimo jiné zazněly na konferenci H2O uspořádané 7. prosince 2017 vydavatelstvím MAFRA ve spolupráci s pobočným spolkem Svazu. Podle bývalého ministra Mariana Jurečky resort zemědělství předpokládá, že v roce 2017 na vodní hospodářství včetně opatření proti suchu půjde celkem 3,403 mld. Kč. To je výrazně víc než před třemi lety, kdy se jednalo o 1,972 mld. Kč. Jde o peníze ze státního rozpočtu.

Finanční prostředky stát poskytuje prostřednictvím různých dotačních programů, jako je například Prevence před povodněmi, Výstavba a obnova vodovodů a kanalizací či Podpora opatření na drobných vodních tocích a malých vodních nádržích. V posledně jmenovaném programu obce v letošním roce podaly celkem 269 žádostí. V letech 2014–2017 se s podporou ministerstva zemědělství mimo jiné podařilo zrealizovat 633 km vodovodů. „Musíme hospodařit tak, aby i příští generace měly dostatek vody. Přeji nám všem, aby voda nechyběla. Dnes to, že ji v České republice máme, bereme často automaticky, ale nemusí to tak být vždy. Přeji nám nejen ve vodním hospodářství hodně zdaru a pochopení, a to jak na straně státu, tak na straně veřejnosti,“ konstatoval bývalý ministr zemědělství Marian Jurečka.

Vodohospodářská struktura obcí tvoří v současné době zhruba třetinu majetku samospráv. Není však dostatečně zmapována. Otázkou je, zda a jak moc danou oblast centralizovat například vznikem speciálního regulačního úřadu. Podle Svazu měst a obcí si komunální sféra uvědomuje, že voda není samozřejmost. Je to veřejný statek a je veřejný zájem, aby se s vodou rozumně nakládalo a podařilo se ji udržet pro budoucí generace. Není však

nutné, aby vodní hospodářství reguloval speciální úřad – řeší ho totiž už existující organizace. Regulace je dnes rozdělena mezi tři ministerstva – financí, zemědělství a životního prostředí. Jde tak zejména o funkční spolupráci v rámci veřejné správy – tedy státu, krajů, měst a obcí – a soukromého sektoru. Jsou to samosprávy, které nejlépe znají situaci v místě a hospodařením s vodou se průběžně zabývají. Výkonný ředitel Svazu a starosta Velkého Oseku Pavel Drahovzal k tomu

poznámek: „Samosprávám s retencí vody v krajině a infrastrukturou pomáhají dotace, a to až z ministerstva zemědělství, životního prostředí, Státního fondu životního prostředí či Evropské unie. Obce musí v dané věci konat a vždy brát v potaz zájem občanů. Proto se například díky naší aktivitě nepříjala novela zákona o vodách, protože by mohla razantně navýšit vodné a stočné pro veřejnost. Je třeba si uvědomit, že obce, nejen co se týče vody, balancují mezi ekonomickou a sociální únosností. Proto se snaží snižovat náklady pro koncového spotřebitele, na druhé straně mají povinnost vodohospodářskou infrastrukturu zajišťovat, obnovovat a modernizovat. Vodovody a kanalizace si tak provozují samy, nebo jim to dělají odborné firmy.“

Rozdrobenost provozovatelů vodohospodářské infrastruktury v ČR je velmi velká. Vlastnictví a hospodaření s vodou

se promítá do ceny pro koncového zákazníka, projevuje se tedy v tom, kolik za kubik vody zaplatí občan. Rozdíl bývá v tom, jak velká část z těchto plateb jde právě na vodohospodářskou infrastrukturu. V zájmu všech přitom je, aby voda byla veřejně dostupná, a to i finančně. Významnou roli při hospodaření s vodou hraje meziobecní spolupráce, kdy se obce spojují a provozovatele vodovodů a kanalizací pak společně soutěží. Podle ředitele Sdružení oboru vodovodů a kanalizací ČR (SOVAK) Oldřicha Vlasáka je dnes průměrná cena vody 83 Kč/m³. Česká republika je tak v evropském průměru. Cenu vodného a stočného schvaluje vlastník – obce a města – na základě návrhu provozovatele vodohospodářské infrastruktury. V současné době se 38 % z ceny vodného a stočného vrací do obnovy

vodohospodářské infrastruktury. Výchozí podmínky pro města a obce přitom nebyly stejné, někde se o vodohospodářskou strukturu velmi dobře staraly, někde však samosprávy musely při privatizaci danou věc přebrat v neuvěřitelně zanedbaném stavu. Velká města tak aktuálně, co se týče vody, dotují venkov. Všichni to respektují, jinak to nejde, protože by se malé obce nedoplátily. Snížení cen vodného a stočného by pomohla úprava DPH, například její snížení z 15 na 10%, o čemž se v poslední době diskutuje.

Celkem 76% vody v Česku představuje půdní voda, kterou významně zadržuje les. V roce 2015 proto Vojenské lesy a statky (VLS), které spadají pod ministerstvo obrany, vyhlásily program Živá voda VLS určený na obnovu rybníků a mokřadů. Organizace předpokládá, že na danou oblast půjde až 0,5 mld. Kč, 100 milionů Kč daly VLS, další zdroje jsou například z Evropské unie. Nejvíc peněz přitom míří na Moravu.

Historicky tam totiž málo prší, sucho tak v některých oblastech vede až k rozvratu ekosystému.

Na konferenci vystoupili i ústřední ředitelka Státního pozemkového úřadu Svatava Maradová, generální ředitel Pražských vodovodů a kanalizací Petr Mrkos či ředitel Vojenských lesů a statků

Josef Vojáček. Všichni účastníci se mimo jiné shodli v tom, že je třeba širokou veřejnost průběžně informovat o problematice sucha a připravovat se na možné negativní scénáře v souvislosti s dostupností vody.

*Mgr. Štěpánka Filipová
mediální zastoupení Svazu*

Především na dopravu, sociální oblast a spolupráci by měly jít dotace v budoucím programovém období

V budoucím programovém období se dá čekat, že Česká republika dostane z Evropské unie méně peněz. Bude tak třeba víc zapojit národní zdroje. Pomoci s tím má analýza potřeb měst a obcí, kterou Svaz zpracoval ve spolupráci s Univerzitou Karlovou, Ministerstvem pro místní rozvoj a společností MEPCO. Z rozsáhlého průzkumu mimo jiné vyplynulo, že mezi nejvíce pocítované problémy patří přetíženost dopravou, parkování a stav komunikací. Velká města zdůrazňují nedostatek kvalifikovaných pracovníků a sociální vyloučení, menší obce naopak dostupnost pracovních příležitostí a služeb. Za nejdůležitější faktor ovlivňující budoucí rozvoj považují města a obce stárnutí populace. Podle většiny samospráv s řešením problémů v území významně pomáhá meziobecní spolupráce.

Cílem analýzy bylo identifikovat a vyhodnotit problémové oblasti, ale také potenciály a bariéry rozvoje. Šetření, které se konalo od dubna do října letošního roku, se zúčastnilo 732 měst a obcí.

Podle profesora Ludka Sýkory z Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy z analýzy mimo jiné vyplynulo, že městské a obecní samosprávy za úspěchy považují revitalizaci částí měst, zejména náměstí, sídlišť a starých průmyslových areálů, výstavbu a modernizaci škol, kulturních institucí či sportovních center, opravy a rekonstrukce komunikací a chodníků, služby pro obyvatelstvo a veřejnou dopravu. Mezi hlavní problémové oblasti pojmenované městy patří dopravní přetíženost, parkování, stav silnic, nedostatek kvalifikovaných pracovníků a sociálně vyloučené lokality. Menší obce naopak akcentují nedostatek pracovních příležitostí. Za zásadní faktor budoucího rozvoje města a obce považují stárnutí obyvatel. Jistá polarita se přitom projevuje mezi menšími obcemi. V periferních polohách se v důsledku vylidňování snižuje poptávka po službách a obce mají těžkosti s jejich zajištěním. Na druhé straně existují velmi dynamicky se rozvíjející městské oblasti, kde rychle přibývá obyvatel, což vede k poptávce po službách a obce řeší jejich nedostatečnou kapacitu.

Aby se bariéry zjištěné v analýze překonaly, obce navrhuji, jak rovněž vyplynulo ze šetření, lépe nastavit systém financování měst a obcí v rámci rozpočtového určení daní a také systém dotací. Také by se měla snížit administrativní zátěž samospráv a zvýšit součinnost institucí. Podpora by měla především směřovat do zlepšení infrastruktury, zejména té dopravní. Dále pak do služeb pro občany. Podporu ekonomického rozvoje a podnikání zdůrazňují hlavně velká města. Rovněž je třeba vhodně využívat pozemky a nemovitosti ve vlastnictví měst či obcí, zlepšit místní spolupráci a komunikaci.

Podle místopředsedy Svazu pro evropské záležitosti a primátora Karlových Varů Petra Kulhánka mají zjištění z analýzy sloužit jako základ pro vznik jasné pozice samospráv ke kohezní politice po roce 2020, z kterého by měly vycházet strategické dokumenty ČR ve vztahu k Evropské unii. Výsledky analýzy budou podkladem pro vyjednávání s centrálními orgány České republiky o národních intervencích, tedy v souvislosti s národními dotačními tituly. Petr Kulhánek dodává, že Svaz bude zároveň potřeby českých obcí tlumočit na evropské úrovni prostřednictvím našeho zapojení v Radě evropských obcí a regionů (CEMR), což je evropská střešní organizace sdružující národní asociace měst, obcí a regionů, a prostřednictvím české delegace do Evropského výboru regionů.